

## XALQARO TAJRIBA VA MILLIY TA'LIM TIZIMLARIDA TIL SIYOSATINI AMALGA OSHIRISH YONDASHUVLARI ASOSIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI MENEJERLARINING INTELLEKTUAL SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH

**Abdumo'minova Lobar Abdujabbarovna**

Toshkent viloyati, Chirchiq shahar 37-sonli  
Davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori  
lobarabdumo'minova@gmail.com

**Annotatsiya:** Mazkur tezisda maktabgacha ta'lim tashkiloti menejerlarining intellektual salohiyatini tashxislash mexanizmlarini takomillashtirish masalasi xalqaro tajriba va milliy ta'lim tizimlarida til siyosatini amalga oshirish mexanizmlari bilan o'zaro bog'liqlikda tahlil qilinadi. Tadqiqotda boshqaruv jarayonlarida intellektual salohiyatni baholash, kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish hamda til siyosati doirasida ta'lim boshqaruvining innovatsion mexanizmlarini qo'llash tajribalari qiyosiy o'rganiladi. Shuningdek, menejerlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda lingvistik, kommunikativ va strategik boshqaruv ko'nikmalarining o'rni yoritiladi.

**Kalit so'zlar:** maktabgacha ta'lim, menejer, intellektual salohiyat, tashxislash, kompetensiya, til siyosati, boshqaruv mexanizmlari, xalqaro tajriba, milliy ta'lim tizimi.

**Аннотация:** В данной тезисе рассматривается вопрос совершенствования механизмов диагностики интеллектуального потенциала менеджеров организаций дошкольного образования во взаимосвязи с международным опытом и механизмами реализации языковой политики в национальных системах образования. В исследовании проводится сравнительный анализ опыта внедрения компетентностного подхода, оценки интеллектуального потенциала в управленческих процессах, а также применения инновационных механизмов управления образованием в рамках языковой политики. Также раскрывается роль лингвистических, коммуникативных и стратегических управленческих навыков в развитии профессиональной компетентности менеджеров.

**Ключевые слова:** дошкольное образование, менеджер, интеллектуальный потенциал, диагностика, компетенция, языковая политика, механизмы управления, международный опыт, национальная система образования.

**Abstract:** This thesis examines the issue of improving mechanisms for diagnosing the intellectual potential of managers in preschool education organizations in relation to international experience and mechanisms for implementing language policy within national education systems. The study provides a comparative analysis of the introduction of the competency-based approach, the assessment of intellectual potential in management processes, and the application of innovative educational management mechanisms within the framework of language policy. It also highlights the role of linguistic, communicative, and strategic management skills in developing the professional competence of managers.

**Keywords:** preschool education, manager, intellectual potential, diagnostics, competence, language policy, management mechanisms, international experience, national education system.

Globallashuv sharoitida ta'lim tizimida samarali boshqaruvni ta'minlash, ayniqsa maktabgacha ta'lim tashkilotlarida menejerlarning intellektual salohiyatini aniqlash va rivojlantirish dolzarb masalalardan biridir. Xalqaro tajribada til siyosatini amalga oshirish mexanizmlari ta'lim sifati va boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida qaraladi. Shu nuqtayi nazardan, menejerlarning intellektual salohiyatini tashxislash tizimini takomillashtirish zarurati yuzaga keladi.

Globallashuv jarayonlari va ta'lim tizimlarining jadal modernizatsiyalashuvi sharoitida maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish dolzarb ilmiy-amaliy muammolardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, menejerlarning intellektual salohiyati ta'lim sifatini belgilovchi asosiy omillardan biri bo'lib, uni to'g'ri tashxislash va rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning muhim yo'nalishiga aylanmoqda.

Bugungi kunda rivojlangan davlatlar tajribasida ta'lim menejerlarining intellektual salohiyatini baholashda kompetensiyaviy yondashuv, raqamli diagnostika vositalari hamda til va kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki til siyosati nafaqat ta'lim jarayonining mazmunini belgilaydi, balki boshqaruv madaniyati, kommunikatsiya samaradorligi va strategik qaror qabul qilish jarayoniga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Milliy ta'lim tizimida ham so'nggi yillarda ushbu yo'nalishda islohotlar amalga oshirilmoqda, biroq menejerlarning intellektual salohiyatini kompleks tashxislash va uni xalqaro standartlar asosida rivojlantirish masalalari hali ham dolzarbligicha qolmoqda. Shu nuqtayi nazardan, xalqaro tajriba va til siyosatini amalga oshirish mexanizmlarini qiyosiy o'rganish orqali samarali tashxislash tizimini ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqot aynan shu muammoni yoritishga, ya'ni maktabgacha ta'lim menejerlarining intellektual salohiyatini aniqlash va rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirishga qaratilgan.

Tadqiqot maqsadi:

Maktabgacha ta'lim menejerlarining intellektual salohiyatini tashxislash mexanizmlarini xalqaro tajriba va til siyosati amaliyotlari asosida takomillashtirish yo'llarini aniqlash.

Tadqiqot metodlari:

Qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, statistik kuzatuv, ilmiy adabiyotlar tahlili hamda pedagogik monitoring metodlaridan foydalanildi.

Natijalar va muhokama:

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda ta'lim menejerlarining intellektual salohiyati ko'p bosqichli diagnostika tizimi asosida baholanadi. Ushbu jarayonda kommunikativ kompetensiya, strategik fikrlash va til siyosatini tushunish darajasi asosiy indikator sifatida qaraladi. Milliy ta'lim tizimida esa mazkur mexanizmlarni takomillashtirish, raqamli diagnostika vositalarini joriy etish hamda menejerlarning lingvistik kompetensiyasini rivojlantirish zarur.

Maktabgacha ta'lim menejerlarining intellektual salohiyatini tashxislash tizimini takomillashtirishda xalqaro tajriba va til siyosati mexanizmlarini integratsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Bu esa ta'lim boshqaruvining samaradorligini oshirish, innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari menejerlarining intellektual salohiyatini tashxislash mexanizmlarini takomillashtirish masalasi bugungi kunda ta'lim tizimining strategik rivojlanish yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda menejerlarning kasbiy-intellektual salohiyatini baholash faqat bilim darajasi bilan emas, balki ularning analitik fikrlashi, innovatsion qaror qabul qilish qobiliyati hamda kommunikativ kompetensiyasi asosida amalga oshiriladi.

Jumladan, Finlandiya, Singapur va Janubiy Koreya ta'lim tizimlarida menejerlar faoliyati doimiy monitoring va ko'p bosqichli diagnostika tizimi orqali baholanadi. Ushbu tizimlarda til siyosati muhim o'rin tutadi, chunki samarali boshqaruv uchun aniq va madaniy kommunikatsiya, professional muloqot hamda xalqaro tajriba bilan integratsiyalashgan til kompetensiyasi zarur hisoblanadi.

Milliy ta'lim tizimida esa menejerlar salohiyatini tashxislash jarayoni asosan an'anaviy yondashuvlarga tayangan bo'lib, zamonaviy raqamli diagnostika vositalarini joriy etish, kompetensiyaviy modelni kengaytirish hamda til siyosati bilan bog'liq kommunikativ ko'nikmalarni baholashni kuchaytirish zarurati mavjud. Bu esa boshqaruv sifatini oshirish va ta'lim muassasalarida innovatsion muhitni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, menejerlarning intellektual salohiyatini rivojlantirishda ularning doimiy kasbiy rivojlanishi, xalqaro treninglar va tajriba almashinuvi dasturlarida ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, til siyosatini samarali amalga oshirish boshqaruv jarayonlarida ochiqlik, hamkorlik va strategik fikrlashni rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, xalqaro tajriba va milliy yondashuvlarni integratsiya qilish maktabgacha ta'lim menejerlarining intellektual salohiyatini baholash va rivojlantirish tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari menejerlarining intellektual salohiyatini tashxislash mexanizmlarini takomillashtirish bugungi ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, xalqaro tajribada menejerlar salohiyatini baholashda kompetensiyaviy yondashuv, raqamli diagnostika vositalari hamda kommunikativ va til kompetensiyasiga asoslangan ko'p bosqichli tizimlar samarali qo'llanilmoqda.

Milliy ta'lim tizimida esa ushbu tajribalarni joriy etish va til siyosati bilan uzviy bog'lash menejerlarning kasbiy faoliyatini yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Xususan, intellektual salohiyatni tashxislash jarayoniga innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, baholash mezonlarini xalqaro standartlarga moslashtirish hamda boshqaruvda til va kommunikativ kompetensiyani kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, xalqaro va milliy tajribalarni integratsiya qilish orqali maktabgacha ta'lim menejerlarining intellektual salohiyatini aniqlash va rivojlantirish tizimini yangi sifat bosqichiga olib chiqish mumkin bo'ladi. Bu esa ta'lim sifati, boshqaruv samaradorligi va innovatsion yondashuvlarning keng joriy etilishiga zamin yaratadi.

#### **REFERENCES:**

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.

2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi me'yoriy hujjatlari. – Toshkent, 2023–2025.
3. UNESCO. Education Management and Leadership Development. – Paris, 2022.
4. OECD. Educational Leadership for 21st Century Schools. – Paris, 2021.
5. Bush, T. Theories of Educational Leadership and Management. – London: Sage Publications, 2018.
6. Leithwood, K., & Jantzi, D. Transformational School Leadership. – Toronto, 2017.
7. Hallinger, P. Leading Educational Change: Reflections on the Practice of Instructional and Transformational Leadership. – Bangkok, 2020.
8. Rahimov, A. “Ta’lim menejmenti va innovatsion boshqaruv asoslari”. – Toshkent, 2021.
9. Karimova, N. “Maktabgacha ta’limda boshqaruv va rivojlantirish masalalari”. – Toshkent, 2022.
10. Jalilov, Sh. “Pedagogik menejment asoslari”. – Toshkent, 2019.